

Міністерство економіки України

Міністерство фінансів України

Програма Розвитку ООН в Україні

Інститут економічного прогнозування
Національної академії наук України

Науково-дослідний економічний інститут

Міжнародний центр перспективних
досліджень

Інститут економічних досліджень та
політичних консультацій

Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання
економіки

Представництво Міжнародного
валютного фонду в Україні

CASE Україна

Інститут еволюційної економіки

Київський національний університет
ім. Т.Шевченка

Райффайзен Банк «Аваль»

Інвестиційна група «Сократ»

Dragon-Capital

БАТ «БТА Банк»

Інвестиційна компанія «Аструм»

ТОВ «Альфа і К»

The Bleyzer Foundation

УКРАЇНА: **перспективи розвитку**

КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗ

**Випуск 20,
2009 рік**

УКРАЇНА: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ (КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗ) – видання Міністерства економіки України, яке готується Департаментом макроекономіки за сприяння Програми Розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в рамках Проекту “Цілі Розвитку Тисячоліття - Україна” (MDGP). Публікація стане у нагоді урядовцям, фахівцям центральних та місцевих органів виконавчої влади, науковцям, представникам громадських організацій, усім, кого цікавлять питання соціально-економічного розвитку країни, макроекономічного прогнозування.

Видання підготовлено Міністерством економіки України за підсумками семінару з макроекономічного прогнозування, який відбувся 2 квітня 2009 року. Квартальні семінари з прогнозування мають на меті підвищення якості макроекономічних прогнозів шляхом експертного обговорення (прогнозів, поточних економічних тенденцій, результатів досліджень), досягнення консенсусу щодо перспективного бачення подальших шляхів розвитку країни та обміну інформацією між основними прогнозуючими організаціями (урядовими установами, міжнародними фінансовими організаціями, науково-дослідними інститутами, аналітичними центрами, недержавними організаціями тощо).

“Консенсус-прогноз” – це усереднене значення основних прогнозних показників економічного розвитку України, які розраховані на основі експертних оцінок учасників ‘Консенсус-прогноз’ опитування. Наведений у публікації консенсус-прогноз на 2010 рік розраховано на базі матеріалів, наданих експертами Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Інституту економіки та прогнозування НАНУ, Науково-дослідного економічного інституту, Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки, Міжнародного центру перспективних досліджень, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Представництва Міжнародного валютного фонду в Україні, Компанії CASE Україна, Інституту еволюційної економіки, Київського національного університету ім. Т.Шевченка, Райффайзен Банк Аваль, ВАТ “БТА Банк”, ТОВ “Альфа і К”, Інвестиційної групи «Сократ», Інвестиційної компанії «Аструм», Dragon-Capital та The Bleyzer Foundation.

“Консенсус-прогноз” ґрунтується на консультаціях та дискусіях з експертами. Просимо звернути увагу на те, що всі прогнозні показники, надані учасниками семінару, не є офіційними прогнозами установ, а лише експертними оцінками фахівців.

Ми висловлюємо щирю подяку всім спеціалістам, які брали участь у цій роботі.

У підготовці випуску брали участь:

Людмила Хмелюк
Наталя Горшкова
Тамара Лебедева
Валерія Войтенко
Наталія Сітнікова
Тетяна Боліла
Євген Ярмолук

Електронна версія “Консенсус-прогноз” розміщена на офіційній Веб-сторінці Міністерства економіки України у мережі Інтернет: <http://www.me.gov.ua>. Електронна адреса: khmelyuk@me.gov.ua, vvoytenko@me.gov.ua.

Контактні телефони: (044) 253-82-77, 253-83-01

При використанні матеріалів посилання на джерело обов'язкове.

© Міністерство економіки України

ЗМІСТ

СТИСЛИЙ ОГЛЯД КОНСЕНСУС-ПРИПУЩЕНЬ	5
ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2010 РІК	7
ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2011-2013 РОКИ.....	10
РИЗИКИ НА 2010 РІК	11
ТАБЛИЦІ	12

РЕЗЮМЕ “Консенсус-прогнозу” (станом на квітень 2009 року)

Прогнозні оцінки тенденцій 2010 року (представлені експертами вперше)

Про значну розбіжність у поглядах учасників семінару щодо розвитку української економіки у 2010 році свідчить варіація значення зміни реального ВВП: від “мінус” 3% до “плюс” 7,5%. Однак, більшість експертів прогнозують відновлення економічного зростання, яке в основному буде зумовлено активізацією розширення зовнішнього попиту, зважаючи на відновлення зростання світової економіки і провідних країн світу, та покращенням зовнішньоекономічної кон'юнктури для українських експортерів (зростання світових цін на окремих товарних ринках – металургійної та хімічної продукції), а також відновленням функціонування банківської системи.

Як результат, за Консенсус-прогнозом у 2010 році відбудеться зростання реального ВВП на рівні 1,7% (усереднене значення). На думку більшості експертів, роль інвестицій у забезпеченні зростання економіки залишиться досить значною, в той час як внутрішній споживчий попит і надалі звужуватиметься.

Ряд фахівців очікують збільшення зовнішнього попиту у 2010 році. За Консенсус-прогнозом усереднені темпи приросту обсягів імпорту товарів та послуг (10,7%) дещо нижче темпів приросту експорту (11,6%). Консенсусне значення зведеного сальдо платіжного балансу у 2010 році, враховуючи прогнозні оцінки експертів щодо зміни обсягу резервів та притоку іноземного капіталу, позитивне. Усереднене значення рівня міжнародних резервів НБУ склало 25,3 млрд. дол. США, а їх максимальне зростання може досягти 42 млрд. дол. США.

Хоча, у прогнозах експертів щодо цінової динаміки теж не спостерігається єдності у поглядах, більшість експертів прогнозують уповільнюючу цінову динаміку на 2010 рік. Усереднене значення індексу споживчих цін (грудень до грудня) становить 113,2%, індексу цін виробників - 115,1%.

У бюджетній сфері, деякі експерти прогнозують зведення у 2010 році бюджету з профіцитом на рівні 5,9 млрд. грн., або 0,5% від ВВП, інші – передбачають збереження дефіциту бюджету на рівні 35,2 млрд.грн., або “мінус” 3% від ВВП (максимальний рівень дефіциту): усереднене значення становить – “мінус” 21,8 млрд. грн., або “мінус” 1,9% від ВВП.

СТИСЛИЙ ОГЛЯД КОНСЕНСУС-ПРИПУЩЕНЬ

Основні консенсусні припущення учасників семінару відображені у наступній таблиці.

Таблиця 1

Консенсусні припущення макроекономічного прогнозу на 2010 рік

квітень 2009 р.					
Зовнішні припущення:		Внутрішні припущення:			
ВВП , % реальної зміни:		Облікова ставка НБУ, %, на кінець періоду	11,6		
		світовий	2,3	Обмінний курс, рубль/дол. США	35,5
		Росія	2	Ціна на природний газ, дол. США за 1 тис. м ³	255,1
		США	1,2	Ціни на нафту, дол. США/барель (середньорічна)	61,8
Зона євро/ЄС	0,5				
Індекс споживчих цін , грудень до грудня попереднього року, %:		Мінімальна заробітна плата, грн. (середньозважена)	713,7		
		світовий	102,9	Надходження від приватизації, млн. грн.	4300
		Росія	109,9	Врожай зернових, млн. тонн	41,2
		США	102,3		
Зона євро/ЄС	101,6				

На 2010 рік основні екзогенні параметри прогнозу експертами представлені вперше.

Економічний розвиток провідних країн світу.

В цілому більшість експертів передбачають відновлення світової економіки та поживлення ділової активності у розвинутих країнах у 2010 році. Деякі прогнозисти передбачають активне узгоджене впровадження країнами антикризисного пакету заходів, які направлені на стабілізацію фінансової ситуації, поступове покращення умов кредитування, а також послідовну крупномасштабну бюджетну підтримку корпоративного та банківського секторів економіки в рамках державної економічної політики, проведеної з метою підвищення попиту в умовах контролю дефіциту бюджету та створення надійної середньострокової податково-бюджетної основи функціонування економіки. Це також посилюватиметься відновленням довірою до державного управління. Як результат, відбудеться активізація зовнішнього попиту та стабілізація цінової ситуації на окремих товарних ринках (зокрема, деякі припускають відновлення зростання світових цін на нафту та метали), що вплине на перелом в динаміці світового росту. Усереднене значення темпів розвитку світової економіки склало 2,3% (варіація значення від 1% до 3%).

Поряд з цим, прогнозисти також одностайні у своїх припущеннях щодо відновлення економік США, країн євросони та Росії. Так, США, зважаючи на покращення умов фінансового ринку у II половині 2009 року на базі реалізації плану реабілітації фінансового сектору, а також продовження впровадження програм підтримки розширення внутрішнього попиту, вийде з рецесійного стану: консенсусна оцінка темпів приросту реального ВВП у США становить 1,2% (варіація значення від 0,5% до 2%). Щодо розвитку країн євросони та Росії у 2010 році, то погляди експертів поділились: деякі прогнозують незначний спад (для країн євросони – до 1%, для Росії – до 2,5%, мінімальне значення), інші – мають більш оптимістичні передбачення – підвищення економічної активності, що відповідно відобразиться на зростанні економіки країн (для країн євросони – до 2%, для Росії – до 4%, максимальне значення). Консенсусна оцінка темпів приросту реального ВВП в євросоні на 2010 рік становить 0,5%, в Росії – 2%.

Інфляційні процеси в країнах світу.

Зважаючи на припущення експертів щодо активізації на зовнішніх ринках, очікується прискорення у 2010 році зростання цін в цілому у світовій економіці та у провідних країнах світу. Усереднене значення індексу споживчих цін у світі становить 102,9%, в США – 102,3%, в єврозоні – 101,6%.

На противагу припущенням щодо інфляційної тенденції інших країн, в Росії прогнозується уповільнення цінової динаміки (усереднене значення – 109,9%), що в основному буде зумовлено досягненням курсової стабільності, відновленням ділової активності та товарної насиченості на ринках.

Динаміка цін на світовому ринку нафти.

На думку аналітиків в умовах відновлення зростання світової економіки, а отже відповідно збільшення попиту на нафту, відбудеться поступове зростання ціни на нафту. Усереднене значення світової ціни на нафту на 2010 рік становить 61,8 дол. США за барель (варіація значення від 40 до 70 дол. США).

Граничний рівень ціни на імпортований природний газ.

Враховуючи домовленість на постачання газу Росією для України в 2009-2019 роках та прогнозні оцінки динаміки цін на альтернативні енергоносії на 2010 рік, учасники семінару припускають деяке підвищення ціни на імпортований природний газ порівняно з 2009 роком – до 255,1 дол. США за тис. куб. метрів (усереднене значення). Експерти дотримуються єдиної позиції щодо вчасного розрахунку НАК “Нафтогаз України” за імпортований природний газ. Деякі фахівці припускають підвищення у 2010 році ставки плати за транзит природного газу з 1,7 дол. США до 2,5 дол. США за тис. куб. метрів на 100 км.

Прогнозні оцінки врожаю.

На 2010 рік за прогнозами експертів усереднене значення врожаю склало 41,2 млн. тонн (варіація значення від 33 млн. тонн до 47 млн. тонн), тобто в цілому фахівці очікують доволі стійку тенденцію на ринку зернових.

Рівень основних мінімальних державних соціальних гарантій.

На думку учасників семінару, соціальна політика на 2010 рік визначатиметься в основному умовами співпраці з МВФ в рамках програми “стенд-бай” та президентською передвиборчою компанією, хоча більшість експертів закладають у прогнозні розрахунки підвищення соціальних стандартів відповідно до офіційно прогнозованого рівня інфляції. Усереднене значення рівня мінімальної заробітної плати на 2010 рік становить 713,7 грн.

Приватизаційні процеси.

Про значну розбіжність у поглядах прогнозистів щодо приватизаційних процесів свідчить варіація значення надходжень від приватизації: від 0,8 млрд. грн. до 14,2 млрд. грн. (усереднене значення – 4,3 млрд. грн.). Деякі експерти вважають, що приватизаційний процес буде відновлено, однак приватизація стратегічних об'єктів залишатиметься досить обмеженою.

Прогноз облікової ставки НБУ.

Не дійшли консенсусу експерти і у припущеннях щодо динаміки облікової ставки, прогнозні оцінки якої коливаються в межах від 10% до 14% (усереднене значення – 11,6%). На думку більшості прогнозистів облікова ставка, встановлена НБУ з 30.04.2008 на рівні 12% річних, переглядатись як у 2009, так і у 2010 роках, не буде. Одною з основних причин цього, може бути приділення більш значної ролі у функціонуванні економічних процесів перегляду, зважаючи на інфляційну динаміку ставки за кредитами овернайт, яка в оперативному порядку переглядається НБУ і на кінець березня 2009 року становила 18% за кредитами під забезпечення державними цінними паперами та 20% за бланковими кредитами (без забезпечення). Поряд з цим, ряд експертів прогнозують зниження облікової ставки у 2010 році, зважаючи на сповільнення динаміки цін.

ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2010 РІК

Прогноз макропоказників на 2010 рік представлено прогнозуючими організаціями вперше (табл. 2).

На 2010 рік більшість експертів висловлюють оптимістичні погляди щодо розвитку української економіки незважаючи на невизначеність щодо тривалості та ступеню впливу на Україну світової фінансової кризи. На їх думку, економічне зростання в основному підтримуватиметься активізацією зовнішнього попиту, зважаючи на відновлення зростання світової економіки та покращення зовнішньоекономічної кон'юнктури для українських експортерів (зростання світових цін на окремих товарних ринках – металургійної та хімічної продукції). Усереднена оцінка темпів росту реального ВВП на 2010 рік становить 1,7%, номінального обсягу ВВП – 1197,5 млрд. грн.

Ціни.

У прогнозах експертів щодо цінової динаміки не спостерігається єдності у поглядах, хоча більшість з них передбачають уповільнюючу цінову динаміку на 2010 рік. Варіація індексу споживчих цін складає від 108% до 127,9% (грудень до грудня, усереднене значення – 113,2%), індексу цін виробників – від 106,2% до 126,4% (усереднене значення – 115,1%).

В основному учасники семінару зійшлися у поглядах щодо подальшого поступового підвищення тарифів на газ та електроенергію для населення, що з одного боку, посилюватиме прямий вплив тарифної складової на інфляцію, з іншого – опосередковано знижуватиме ціновий тиск з боку продовольчих товарів шляхом відтягування частини доходів населення з продовольчого ринку на ринок послуг.

Також прискорюючими факторами зростання цін на внутрішньому ринку аналітики зазначають: відновлення зростання цін на світових товарних ринках (зокрема, металургійної, хімічної та сільськогосподарської продукції); девальвація національної валюти, що створюватиме додатковий інфляційний тиск, в першу чергу, по непродовольчих товарах, суттєву частку яких займає імпортна продукція, та формуватиме негативні очікування; високі ставки за кредитами та намагання товаровиробників, як і у 2009 році, частково компенсувати зростаючі витрати шляхом підвищення цін на продукцію.

До стримуючих факторів учасники семінару відносять: збільшення пропозиції продовольчих товарів враховуючи високий збір врожаю зернових культур (за припущеннями прогнозистів усереднене значення врожаю на 2010 рік складає 41,2 млн. тонн); звуження внутрішнього споживчого попиту; відновлення ділової активності та відповідно товарної насиченості на ринках.

У 2010 році усереднене значення реального приросту інвестицій становить 4,1%, кінцевих споживчих витрат – 2,9%.

У той же час, прогноуються зміни у структурі ВВП за категоріями кінцевого використання: усереднена частка кінцевих споживчих витрат у ВВП зменшиться на 0,8 в.п. до 75,6% при незмінності частки інвестицій (25,5%) та зменшенні від'ємної частки чистого експорту – на 0,8 в.п. до "мінус" 1,1%. Тобто, на думку експертів, роль інвестицій у забезпеченні зростання економіки залишиться досить значною, в той час як внутрішній споживчий попит і надалі звужуватиметься.

Інвестиції.

Значна розбіжність у поглядах експертів спостерігається в оцінках темпів приросту інвестицій: варіація значення від "мінус" 7% до "плюс" 40%. Але загалом прогноуючі організації припускають вирішення у 2010 році проблем банківської сфери як в середині країни, так і на зовнішніх ринках. Покращиться доступ до кредитних ресурсів та посилиться довіра до банківської системи з боку населення і бізнесу, що позитивно відобразатиметься на відновленні виробничої діяльності корпоративного сектору. В той же час, зростанню обсягів залучених кредитних ресурсів сприятиме їх помірне здешевлення – прогноуюється зниження усередненого значення ставок банків за кредитними операціями.

Поряд з цим, поступово зростатиме притік іноземного капіталу як у вигляді прямих іноземних інвестицій, так і портфельних інвестицій. Так, консенсусна оцінка чистого притоку обсягів прямих іноземних інвестицій становитиме 7,2 млрд. дол. США, або 5,4% від ВВП. Максимальне значення становить 13,5 млрд. дол. США, мінімальне – 4 млрд. дол. США. Крім того, за прогнозами учасників семінару передбачається, що в умовах рефінансування та реструктуризації значної частини зовнішніх запозичень корпоративного сектору обсяги надходжень нових кредитів перевищуватимуть суму платежів по виплаті відсотків та погашення основної суми зовнішнього боргу. Це відповідно відобразилось на усередненому значенні сальдо рахунку операцій з капіталом, яке прогнозується позитивним на рівні “плюс” 3,7 млрд. дол. США з варіацією значення від “мінус” 4,4 млрд. дол. США до “плюс” 20,5 млрд. дол. США.

Також зростанню інвестицій сприятиме продовження реалізації проектів по підготовці до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу; проведення виваженої соціальної політики, яка передбачатиме підвищення рівня соціальних стандартів адекватно зростанню інфляції; впровадження антикризових заходів, спрямованих на структурну перебудову економіки, покращення інвестиційного клімату та посилення конкурентоспроможності економіки.

Споживання.

За прогнозами учасників семінару приватне споживання реально зростатиме більш випереджаючими темпами, ніж загальнодержавне управління (на 1,3% проти 0,2% відповідно).

Хоча експерти закладають у прогнозні розрахунки в основному підвищення соціальних стандартів відповідно до прогнозованого рівня інфляції, що у 2010 році, за оцінками організацій, матиме тенденцію до уповільнення, зростанню платоспроможного попиту населення сприятиме відновлення зростання виробництва, а отже збільшення доходів від трудової діяльності. Деякі експерти передбачають збільшення соціальних видатків перед президентськими виборами, що відповідно позначиться на їх динаміці і протягом 2010 року, інші – перегляд у бік збільшення пенсійного віку в рамках виконання умов співробітництва з МВФ по програмі “стенд-бай”.

Загалом, консенсусне значення номінальної середньомісячної заробітної плати становитиме 2344 грн. (варіація значення від 2016 грн. до 2740 грн.).

У 2010 році в основному переважатиме схильність населення до заощаджень, про що свідчить співвідношення реальної зміни доходів населення та приватного споживання, а також збільшення частки валових національних заощаджень у ВВП, яка, за прогнозами фахівців, становитиме 26,8% у 2010 році.

Чистий експорт.

Учасники семінару припускають покращення зовнішньоекономічної кон'юнктури для українських експортерів у 2010 році: усереднене значення темпів приросту обсягів експорту товарів та послуг становить 11,6%. Хоча, деякі експерти не очікують відновлення зростання діяльності експортоорієнтованих галузей, за їх оцінками у 2010 році може продовжитись падіння обсягів експорту до 1,4%. Максимальне зростання обсягів експорту становить 27%. В основному збільшенню експортних поставок сприятиме поступове зростання світових цін на металургійну і хімічну продукцію та розширення зовнішнього попиту зважаючи на відновлення виробничої діяльності у більшості країн світу. Ряд аналітиків припускають відновлення попиту на українську продукцію машинобудування з боку країн СНД, зокрема Росії.

Поряд з цим, усереднені темпи приросту обсягів імпорту товарів та послуг дещо нижче темпів приросту експорту, що з одного боку зумовлено проведенням стримуючої соціальної політики, з іншого – продовженням реалізації девальваційного ефекту. В той же час, зважаючи на прогнозоване подорожчання енергоресурсів у 2010 році (нафти та природного газу), очікується зростання вартісних обсягів імпортованих енергоносіїв на тлі поновлення виробництва нафтопродуктів вітчизняними НПЗ. Усереднене значення темпів приросту обсягів імпорту товарів та послуг становить 10,7% з варіацією значення від “мінус” 2,1% до “плюс” 25,9%.

Як результат, суттєво різними є прогнози балансу рахунку поточних операцій на 2010 рік: варіація показника коливається від “мінус” 20,6 млрд. дол. США до “плюс” 4,4 млрд. дол. США. Водночас, консенсусне значення зведеного сальдо платіжного балансу, враховуючи прогнозні оцінки експертів щодо зміни обсягу резервів, позитивне. Усереднене значення рівня міжнародних резервів НБУ становить 25,3 млрд. дол. США (варіація показника від 11 до 42 млрд. дол. США).

Бюджет.

Учасники семінару практично одностайні у припущеннях прогнозу на 2010 рік щодо незмінності ставок основних бюджетоутворюючих податків. Крім того, зважаючи на невизначеність щодо подальшого розвитку української економіки, спостерігається значна розбіжність в оцінках частки перерозподілу ВВП через бюджет. Так, деякі прогнозують подальше зниження частки доходної частини бюджету у ВВП (до 24,1% - мінімальне значення), інші – її збільшення (до 41,9% - максимальне значення).

Усереднений показник частки видатків у ВВП на 2010 рік прогнозується на рівні 32,2% (з варіацією від 21,5 до 44,8% від ВВП) на тлі зменшення дефіциту бюджету (до “мінус” 1,9% від ВВП). Крім того, деякі експерти прогнозують зведення у 2010 році бюджету з профіцитом на рівні 5,9 млрд. грн., або 0,5% від ВВП, інші передбачають дефіцит бюджету на рівні 35,2 млрд.грн., або “мінус” 3% від ВВП (максимальний рівень дефіциту). Фінансування дефіциту бюджету в основному прогнозують за рахунок запозичення коштів у міжнародних фінансових організаціях. Тобто, на думку ряду учасників семінару у 2010 році відновиться можливість запозичення на зовнішніх ринках і роль зовнішніх джерел у фінансуванні реального сектору економіки зросте, про що свідчить максимальний показник зовнішніх запозичень.

Усереднене значення обсягу надходжень коштів від приватизації державного майна на 2010 рік становить 4,3 млрд. грн. Про розбіжність у поглядах експертів щодо приватизаційного процесу свідчить варіація прогнозів організацій. Так, мінімальне значення надходжень від приватизації становить 0,8 млрд. грн., максимальне – 14,2 млрд. грн.

Динаміка монетарних агрегатів.

Спостерігається значна розбіжність в оцінках динаміки монетарних агрегатів. Приріст монетарної бази коливається в межах від 4% до 40% (консенсусний показник – 14,8%), а грошової маси – від 14,1% до 30% (усереднене значення – 20,3%).

ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2011-2013 РОКИ (усереднений)

Прогноз основних макропоказників на період з 2011 до 2013 року представлено вперше (табл. 3).

Експерти на прогностичний період передбачають зростання економіки України в межах від 3,5% до 6,3% (консенсусне значення – 5,4%). В основному передбачається, що основним важелем економічного зростання буде розширення інвестиційного попиту: усереднене значення реального приросту інвестицій (10,7% з варіацією показника від 6,2% до 20%) перевищує реальний приріст приватного споживання (5,8% з варіацією від 3,5% до 8,7%). В той же час, за прогнозами фахівців, досить стримано зростатимуть витрати загальнодержавного управління (консенсусна оцінка реального приросту державного споживання становила 3,7% з варіацією від 1,5% до 5%). Тобто, зважаючи на отриманий досвід та наслідки функціонування української економіки в умовах динамічного розширення внутрішнього споживчого попиту, на думку аналітиків, у середньостроковій перспективі як держава, так і суб'єкти економічної діяльності більшу увагу приділятимуть оновленню основних фондів, модернізації виробництва, підвищенню науково-технологічного потенціалу та зміцненню конкурентоспроможності. Експерти в основному припускають проведення виваженої соціальної політики, що відповідно відобразилось на консенсусній оцінці приросту реальних наявних доходів населення, яка становила 3,1% з варіацією показника від 0,3% до 5%.

Прогнозисти схиляються до думки, що середньостроковий період в основному характеризуватиметься деяким зниженням темпів інфляції: усереднені прогностичні показники індексу споживчих цін та індексу цін виробників (грудень до грудня) становили 109,2% (варіація показника від 105,4% до 113,5%) та 112% (варіація значення від 106,7% до 118%) відповідно.

Не спостерігається консенсусу у середньострокових прогностичних оцінках розвитку зовнішньої торгівлі. Так, оцінки сальдо рахунку поточних операцій варіюють від “плюс” 2,2% до “мінус” 2,2% від ВВП. В той же час, експерти однак щодо позитивного сальдо рахунку операцій з капіталом, яке підтримуватиметься надходженням в Україну іноземного капіталу.

У бюджетній сфері прогнозисти вважають, що у середньостроковому періоді видатки бюджету перевищуватимуть доходи (усереднене значення дефіциту бюджету складе 1,5% від ВВП щороку за 2008-2010 роки з варіацією показника від “мінус” 0,5% від ВВП до “мінус” 2,9% від ВВП).

РИЗИКИ НА 2010 РІК

Пропонуємо до Вашої уваги консенсус-оцінку ризиків на 2010 рік.

Експерти оцінювали ризики за двома критеріями: вірогідність реалізації конкретного ризику та вплив ризику на економіку України.

Оцінка реалізації ризиків та їх впливу на економіку України проводилась за наступною шкалою.

Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
значна ймовірність (50-60%%) прояву ризику – 4;	значний вплив – 4;
середня ймовірність (30-49%%) прояву ризику – 3;	помірний вплив – 3;
помірна ймовірність (10-29%%) прояву ризику – 2;	слабкий вплив – 2;
мала ймовірність (менше 10%) прояву ризику – 1;	незначний вплив – 1;
ризик не є вірогідним – 0.	немає впливу – 0.

На основі наданих матеріалів було розраховано інтегральну оцінку ризиків як добуток оцінок вірогідності реалізації явища та впливу явища на економіку України, зважений на кількість респондентів.

Ризики на 2010 рік були представлені експертами вперше, серед яких найбільш вірогідним і впливовим виявився ризик суттєвого підвищення тарифів на природний газ для населення (з інтегральною оцінкою – 10).

Ризики з високою інтегральною оцінкою у квітні	2010
Суттєве підвищення тарифів на природний газ для населення	10
Суттєве підвищення цін на природний газ для підприємств комунальної теплоенергетики	9
Низька кредитна активність комерційних банків	9
Нарощування негативних інфляційних очікувань населення	8
Посилення політичної нестабільності в Україні	8
Масові неплатежі як за банківськими кредитами, так і у житлово-комунальному господарстві	8
Накопичення заборгованості з відшкодування ПДВ	7
Непроведення приватизації крупних об'єктів	7
Відтік капіталу з України	7
Згортання іноземними компаніями інвестиційних планів або термінів їх реалізації	7
Проведення значної емісії для фінансування дефіциту бюджету	7
Суттєве зростання заборгованості по заробітній платі та збереження динаміки зростання чисельності безробітних	7
Невідновлення цін на основні експортні товари України	7
Отримання нижчих, ніж прогнозується, обсягів врожаю або неспроможність його вчасно і в повному обсязі зібрати через брак коштів (відсутність кредитних ресурсів, недоотримання коштів через низькі ціни на врожай минулого року)	6
Продовження знецінення активів українських корпорацій	6
Введення іншими країнами дозволених СОТ торговельних обмежень, які негативно вплинуть на український експорт	6
Підвищення вартості зовнішніх запозичень на тлі поглиблення кризи фінансової ліквідності на світових ринках	6
Значне падіння темпів розвитку світової економіки	6
Бартеризація економіки	5
Продовження значної девальвації гривні відносно долара США	5
Введення додаткових обмежень на імпорт	4
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	4

**Консенсус-прогноз на 2010 рік
(станом на квітень 2009 року)**

Показник	2010		
	Середнє	MIN	MAX
Реальний сектор	мільйони гривень		
Номінальний ВВП	1 197 470	1 072 065	1 448 300
Споживання	904 367	826 935	1 053 191
приватне	701 058	618 455	742 500
державне	205 810	141 844	243 000
Інвестиції	304 726	234 778	400 000
Валове нагромадження основного капіталу	287 259	229 109	337 500
приватного	226 268	195 659	295 283
державного	31 703	15 009	37 658
Чистий експорт	-13 153	-58 677	40 500
Валові національні заощадження	321 179	277 182	367 400
	індекс, рік до року		
Реальний ВВП	101,7	97,0	107,5
Споживання	102,9	99,8	110,0
приватне	101,3	96,0	105,0
державне	100,2	96,2	110,0
Інвестиції	104,1	93,0	140,0
Інфляція	індекс		
Дефлятор ВВП (середній за рік)	116,6	109,5	131,8
Індекс споживчих цін (середній за рік)	114,6	109,5	123,2
грудень до грудня попереднього року	113,2	108,0	127,9
Індекс цін виробників (середній за рік)	116,5	109,0	123,5
грудень до грудня попереднього року	115,1	106,2	126,4
Зовнішній сектор	млн. дол. США		
Рахунок поточних операцій	-219	-20 648	4 449
Обсяг експорту товарів та послуг	71 753	53 490	102 718
Обсяг імпорту товарів та послуг	-73 278	-52 340	-124 366
Баланс доходів	-2 253	-4 500	-700
Офіційні трансферти (нетто)	3 559	400	5 500
Сальдо рахунку операцій з капіталом	3 675	-4 384	20 505
Прямі іноземні інвестиції	7 154	4 000	13 500
Зовнішній сектор	у відсотках до ВВП		
Рахунок поточних операцій	-0,2	-8,4	3,6
Обсяг експорту товарів та послуг	54,5	34,8	78,5
Обсяг імпорту товарів та послуг	-55,7	-33,2	-83,5
Баланс доходів	-1,7	-2,8	1,9
Офіційні трансферти (нетто)	2,7	0,3	4,4

Показник	2010		
	Середнє	MIN	MAX
Сальдо рахунку операцій з капіталом	2,8	-3,1	8,5
Прямі іноземні інвестиції	5,4	3,5	7,0
Зовнішній сектор	у відсотках, рік до року		
Обсяг експорту товарів та послуг	111,6	98,6	127,0
Обсяг імпорту товарів та послуг	110,7	97,9	125,9
Зведений бюджет	мільйони гривень		
Всі доходи	362 697	260 000	477 249
Всі видатки	385 408	290 000	509 207
Загальний баланс	-21 798	-35 201	5 874
Приватизація	4 300	750	14 158
Зведений бюджет	у відсотках до ВВП		
Всі доходи	30,3	24,1	41,9
Всі видатки	32,2	21,5	44,8
Загальний баланс	-1,9	-3,0	0,5
Приватизація	0,4	0,1	1,2
Гроші та кредит			
Монетарна база (на кінець періоду), млн. грн.	233 059	204 442	257 718
зміна у %	14,8	4,0	40,0
Грошова маса (М3) (на кінець періоду), млн. грн.	687 247	577 194	815 083
зміна у %	20,3	14,1	30,0
Середньозважена ставка за кредитами комерційних банків в національній валюті, % на кінець періоду	20,4	15,5	25,0
Міжнародні резерви НБУ, дол. млн.	25 284	11 000	42 000
Соціальні показники			
Населення, млн. осіб	45,7	45,0	46,0
зміни у % до попереднього року	99,3	97,8	99,7
Середня заробітна плата працівників, грн.	2 349	2 016	2 740
Наявні доходи населення, млрд. грн.	855	717	1 069
Наявні доходи населення, зміни у % до попереднього року	2,1	-12,0	14,0

**Консенсус-прогноз на 2011-2013 роки
(станом на квітень 2009 року)**

Показник	2011-2013 роки, середнє значення за період		
	Середнє	MIN	MAX
Реальний сектор			
Номінальний ВВП, мільйони гривень	1 552 962	1 403 200	1 788 066
Реальний ВВП, індекс, рік до року	105,4	103,5	106,3
Інфляція		індекс	
Індекс споживчих цін (середній за рік)	110,7	105,9	116,9
грудень до грудня попереднього року	109,2	105,4	113,5
Індекс цін виробників (середній за рік)	112,8	107,6	119,5
грудень до грудня попереднього року	112,0	106,7	118,0
Зовнішній сектор		млн. дол. США	
Рахунок поточних операцій	416	-3 810	3 450
Обсяг експорту товарів та послуг	91 243	74 840	120 810
Обсяг імпорту товарів та послуг	-92 391	-77 124	-127 954
Прямі іноземні інвестиції	8 909	5 000	12 167
Зовнішній сектор		у відсотках до ВВП	
Рахунок поточних операцій	0,3	-2,2	2,2
Обсяг експорту товарів та послуг	56,8	37,9	69,6
Обсяг імпорту товарів та послуг	-57,5	-38,1	-73,7
Прямі іноземні інвестиції	5,5	3,6	7,5
Зовнішній сектор		у відсотках, рік до року	
Обсяг експорту товарів та послуг	112,0	101,9	124,0
Обсяг імпорту товарів та послуг	112,0	100,3	125,0
Зведений бюджет		у відсотках до ВВП	
Всі доходи	30,2	19,4	43,0
Всі видатки	31,6	20,6	45,9
Загальний баланс	-1,5	-0,5	-2,9
Приватизація	0,2	0,1	0,4
Гроші та кредит			
Монетарна база (на кінець періоду), млн. грн.	309 493	237 153	385 000
зміна у %	17,8	12,9	30,0
Грошова маса (М3) (на кінець періоду), млн. грн.	940 529	853 245	1 200 000
зміна у %	18,7	13,9	23,5
Міжнародні резерви НБУ, дол. млн.	28 389	15 000	37 943
Соціальні показники			
Населення, млн. осіб	44,7	44,0	45,5
Середня заробітна плата працівників, грн.	3 049	2 458	3 500

Методологічні пояснення до таблиць 2 та 3:

- Агреговані номінальні величини розраховані як просте середнє суми відповідних показників, наданих усіма прогнозуючими організаціями-учасниками “Консенсус-прогноз” опитування.
- Для того, щоб середні (консенсусні) значення агрегованих номінальних величин дорівнювали сумі своїх компонент, середні значення структурних показників (таких, наприклад, як споживання та інвестицій) розраховано непрямо – за допомогою часток цих компонент від агрегованої величини. Наприклад, якщо є відомою середня вага споживання у ВВП, номінальне значення споживання дорівнюватиме добутку цієї ваги та значення середнього консенсусного ВВП, отриманого як просте середнє.
- Індекси розраховані як просте середнє суми відповідних показників, наданих усіма організаціями.
- Середні значення величин, що прогнозуються як відсоток від ВВП (зокрема, показники зовнішнього сектору та бюджету), розраховані як відношення середнього номінального значення показника до відповідного середнього значення ВВП.
- Середні значення сальдо рахунку поточних операцій розраховані як сума середніх значень статей рахунку. Середні значення дефіциту/профіциту бюджету розраховані як різниця між середніми значеннями доходів та видатків.

При підготовці консенсус-прогнозу організаціями-учасниками семінару були надані наступні матеріали:

- припущення прогнозу щодо економічної політики, яка проводитиметься у 2010 році, та деякі кількісні екзогенні параметри розвитку (наведені у таблиці 1);
- прогноз основних макроекономічних показників на 2010 рік, а також на 2011-2013 роки (середнє значення за період);
- додаткові текстові пояснення окремих організацій щодо припущень прогнозу;
- експертна оцінка ризиків.